

Høgskolen i Sør-Trøndelag
Høgskoleadministrasjonen
Att: May Lisbeth Lande

Søknad om tildeling av midler – Satsingsforslag utenfor rammen

Vi viser til internt notat av 25.10.2005 fra Høgskoledirektøren sendt til dekaner og seksjonsdirektører angående sak, "Statsbudsjettet 2007 - satsingsforslag utenfor rammen".

Avdeling for teknologi vil søke om midler utenfor rammen til en ny Bachelor i teknisk bygningsvern og restaurering (180 studiepoeng). Søknaden om å etablere studiet er pr. dato ikke behandlet i avdelings- eller høgskolestyret. En søknad til avdelingsstyret vil bli framlagt på møte 06.12.2005. Framlegget for høgskolestyret vil komme som en følge av den lokale behandlingen ved avdelingen, og det er rimelig å anta at en søknad vil foreligge senest innen utgangen av mars måned 2006.

Innledning

Bachelor i Bygningsvern og restaurering er et studietilbud som planlegges som et nært samarbeid mellom Nidaros Domkirkes restaureringsarbeider (NDR) og Høgskolen i Sør-Trøndelag, Avdeling for teknologi (HiST, AFT). NDR har tung kompetanse innen stein og mur, mens AFT har tilsvarende tung kompetanse på tre, arkitektur og planverk. Ved NDR er det etablert et håndverksmiljø med verksteder og mulighet for læring i praksis, og sammen med AFTs satsing innen bygningsvern og tradisjonsbyggerier, vil både det teoretiske grunnlaget og den praktiske tilnærmingen enkelt kunne gjennomføres på grunn av at begge institusjoner er lokalisert på Kalvskinnet i Trondheim. Man kan her etablere et læringsmiljø på linje med Dacapo Håndverksskole i Mariestad som fra 01.01.2005 er underlagt Universitetet i Göteborg.

Historikk

NDR ble etablert i 1869, og den gamle bygghytten ble reetablert ved at meget dyktige steinhoggere gav opplæring til nye som begynte.

I 1948 ble det innført en differensiering av steinhoggerne i to grupper. De best kvalifiserte ble titulert "Ornament- og skulpturhugger" og de øvrige "Profilhugger". Opprykk til "Ornament- og skulpturhugger", som kvalifiserte til høyere lønn og en mer prominent plassering i verkstedet, ble vurdert av en kvalifikasjonsnemnd bestående av to representanter fra verkstedet, en verksmester og en fra ledelsen. I dag heter disse stillingene restaureringsassistent og restaureringstekniker.

Restaurerings-assistenten skulle i løpet av seks års intern opplæring rykke opp til stilling som restaureringstekniker. De seks årene fordelte seg slik at en brukte fire år på steinhugging og modellering "mer eller mindre sammenhengende, avhengig av de enkeltes anlegg og legning". "De

siste to år av lærertiden er blitt fordelt på forannevnte yrkesområder, også litt avhengig av den enkeltes anlegg og interesse." (Brev til KUF fra NDR 3.5.1982.)

I 1997 ble internopplæringen evaluert, og man kom frem til at det nå var nødvendig med en grundig revisjon av opplæringen ved NDR. Det var dessuten ønskelig å se denne opplæring i sammenheng med annen relevant opplæring i landet og de nye skolereformene.

Begrunnelse

NDR henvendte seg til HiST, AFT i 2005 for å drøfte muligheten for å inngå et samarbeid om å etablere en bachelor i teknisk bygningsvern og restaurering. Studiet er tenkt som en tverrfaglig utdanning tilpasset flere yrkesgrupper som jobber med restaurering og bevaring av vår eksisterende bygningsmasse både i stein og tre. Mer enn 50% av arbeidet innen byggbransjen er relatert til eksisterende bygningsmasse. Det er ikke tatt tilbørlig hensyn til restaurering og istandsetting av bestående bygg i norske utdanninger i byggfag, og dette gjelder alle utdanningsnivå.

Det nye studieplanforslaget for bachelorutdanning i teknisk bygningsvern og restaurering har beholdt mye av bygghyttenes fagopplæring. Det er også tatt hensyn til at studiet skal gi kandidatene en bredere og mer grunnleggende kunnskap innenfor flere fagområder, i tillegg til at det gir rom for faglig fordypning innenfor teknisk bygningsvern på de ulike fagområdene.

Så vidt vites finnes det ikke tilsvarende utdanning på bachelornivå i Norge. Høyere utdanning som for tiden finnes innenfor dette området (blant annet enkeltfag på NTNU), er vinklet mot kulturminnevern og kulturminnefaglig forvaltning. Dette tilbudet savner en forankring i det tekniske bygningsvernet som en naturlig og nødvendig dimensjon innen kulturminnevernet. Fokus på håndverket, materialkunnskapen og teknikkene vil være bærende elementer i utdanningen.

Opprettelse av studiet Bachelor i teknisk bygningsvern og restaurering er i god overensstemmelse med HiST, AFTs strategiske plan. Vår fagkompetanse innen bygningsvern er nasjonalt anerkjent gjennom våre EVU-tilbud, og behovet for kompetanse på dette området synes å være stort. Avdelingen har tidligere søkt HiST om midler til å etablere en mastergrad i faget. Det kan virke som om vi på dette området var litt "forut for vår tid", og at markedet enda ikke er modent for en slik mastersatsing.

NDR har med sin henvendelse til HiST, AFT signalisert at tiden er inne for å formalisere utdanningen i bygningsvern og restaureringsarbeid som til nå har vært en etatsopplæring i NDR. Det er blitt en større bevissthet i samfunnet når det gjelder å skaffe seg formell kompetanse i form av en grad, og vi forventer derfor at tilbudet om Bachelor i teknisk bygningsvern og restaurering vil bli et populært studium ikke bare regionalt, men også nasjonalt. For øvrig er dette sammenlignbart med overgangen fra etatsopplæringen ved sykehusenes laboratorier innen mikrobiologi, immunhematologi og patologi til MIP-ingeniørutdanningen som ble gjennomført på daværende trondheim tekniske skole på slutten av 1970-tallet.

Samarbeid med utlandet

HiST, AFT har allerede et etablert samarbeid med Dacapo Håndverksskole i Mariestad. Den internasjonale dimensjonen innenfor bygningsvern og restaurering vil kunne styrkes og videreføres ved at vi også i Norge nå vil tilby en slik høyere utdanning i håndverksfag. Ved håndverksskolen San Servolo i Firenze, finnes det også tilsvarende miljøer i bygningsvern og restaureringsfag. NDR har nær kontakt med dette miljøet. Miljøene i Sverige og Italia vil være viktige samarbeidspartnere i oppbyggingen av utdanningstilbudet i Norge, ikke minst når det gjelder hospitering og utveksling. Nettverket som HIST og NDR til sammen har opparbeidet internasjonalt, er en viktig dimensjon i videreutdanningen av håndverkere i tråd med historien og tradisjonene.

Faglærerkompetanse

HiST har siden 1998 hatt et tilbud om videreutdanning i bygningsvern og tradisjonsbyggerier. Omfanget er for tiden 60 studiepoeng, med fire generelle grunnlagsmoduler. I tillegg til dette, er det utarbeidet fagspesifikke enkeltmoduler med fordypningsfag som til sammen utgjør 60 studiepoeng. I disse årene har vi hatt kursdeltakere fra hele landet, og samlinger i de ulike fagmodulene har vært lokalisert i forhold til studentenes geografiske tilhørighet. Dette har hele tiden vært et tiltak for å imøtekomme markedets behov for økt kompetanse innen håndverksfagene.

Ved Program for bygg og miljø på HiST, AFT, har vi for tiden en professor II, to stipendiater og en høgskolelektor som underviser på vår videreutdanning i bygningsvern. I tillegg til egen fagkompetanse, er det i stor utstrekning benyttet ekstern spesialkompetanse på de ulike fagområdene både når det gjelder den teoretiske tilnærmingen, og for nødvendig håndverkskompetanse av høyt kvalifiserte instruktører og forelesere.

I den planlagte bachelorutdanningen i teknisk bygningsvern og restaurering, kan vi trekke ytterligere veksler på høyt kvalifisert fagkompetanse innenfor NDRs bygghytte både på det teoretiske og praktiske feltet. NDR har i sin organisasjon en Professor II (UiO), vitenskapelige medarbeidere og høyt kvalifiserte håndverkere i tillegg til nødvendige verksteder og lokaliteter tilpasset denne type utdanning. Kravet om 20% førstekompetanse på faglærere i studiet synes derfor bli oppfylt.

En bachelorutdanning i teknisk bygningsvern og restaurering er et veldig spennende samarbeidstiltak som kan komme mange fagmiljøer til gode, både nasjonalt og internasjonalt.

Gjennomføring

Planlagt oppstart er høsten 2006 med en kullstørrelse på 20 studenter. Studiet er tenkt gjennomført over en periode på fire år på grunn av at studentene delvis vil være i arbeid i utdanningsperioden. Opptak til studiet skal skje hvert fjerde år.

Kostnader

Kostnadene beregnes for 8 semester som $\frac{3}{4}$ av et fulltids studium for perioden 2006 høst til 2010 vår. Avdelingen kommer til å søke interne HiST-midler for å finansiere første semester.

Budsjettet tar utgangspunkt i UFDs stykkprisfinansiering av studieplasser, der det normalt gis ca 60 % av undervisningskomponenten ved oppstart av nye studier. Resterende andel forutsettes komme i etterskudd gjennom produksjon av studiepoeng.

Normalt vil det være behov for ca kr 40 000 i utviklingskostnader for et nytt 6 poengs fag. I denne bachelorutdanningen forventes det imidlertid lavere utviklingskostnader. Dette skyldes bl.a. gjenbruk av fag både ved HiST og NDR, og at nye fagplaner kan bygges sammen på grunnlag av eksisterende. Videre vil praksis utgjøre en betydelig del av faget, noe som resulterer i lavere utviklingskostnader. Samlet sett fører dette til at utviklingskostnadene anslagsvis kan halveres ifht. normalen..

Det kan bli økte leiekostnader som følge av studiet ettersom Program for bygg og miljø vil måtte leie nye lokaler for å få plass til studentene. Passende lokaler for formålet er ledige i umiddelbar nærhet, slik at det er finansieringen som er nøkkelen. Statsbygg oppgir en pris på ca 1 000 pr. m² på lokalene. Det er videre beregnet inn et anslag på kompensasjon til NDR for leie av verksteder. Imidlertid er dette tema i planleggingen som foreløpig ikke er avklart.

Budsjettestimater følger som vedlegg 2.

Vedlegg

- 1) Utkast til studieplan for Bachelor i teknisk bygningsvern og restaureringsarbeid.
(Studieplanen er enda ikke ferdig utarbeidet, men strukturen og hovedlinjene er på plass).
- 2) Budsjett for studiet i perioden 2006 høst til 2010 vår.

Med vennlig hilsen

Sissel Ravnsborg
Dekan
Avdeling for teknologi

Marit Rygvold
seniorrådgiver